ئاژانسی موت□□ع ڕاگەیەندراوی هاوبەشی لیژنەی باڵای هەماهەنگی (HCC)ی نێوان عێراق و ئەمریکا بڵاودەکاتەوە

دوێنێ دووشەممە 15ی نیسان، شاندی کۆماری عێراق بە سەرۆکایەتی جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران و وەزیری پلاندانان بەڕێز محەمەد تەمیم و شاندی حکومەتی ئەمەریکا بە سەرۆکایەتی وەزیری دەرەوە ئەنتەنی بلینکن سەرۆکایەتی کۆبوونەوەی لیژنەی هەماهەنگی باڵایان کرد، بەپێی ڕێککەوتننامەی چوارچێوەی ستراتیژی 2008ی عێراق و ئەمریکا.

هەردوولا جەختیان لە گرنگی هاوبەشییە دوو قۆڵییەکان و ڕۆڵی گرنگی عێراق کردەوە لە ئاسایش و خۆشگوزەرانی ناوچەکە و خواستی خۆیان بۆ فراوانکردنی قووڵایی و پانتایی پەیوەندییەکانی نێوان هەردوو وڵات دەربڕی، بە بوارەکانی سەربەخۆیی وزە و چاکسازی دارایی و پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری بە گەلی عێراق و بەهێزکردنی دیموکراسی و سەروەری یاسا و بەهێزکردنی پەیوەندییە پەروەردەیی و کولتوورییەکانەوە، هەروەها نوێنەرانی حکومەتی هەرێمی کوردستانیش بەشدارییان کرد لە □ کۆبوونەوەکە.

شاندی عێراقی و شاندەکەی ئەمەریکا تێڕوانینێکی هاوبەشیان دەربڕی کە عێراق توانای ئەوەی هەیە سەرچاوەکانی غازی سروشتی فراوان بەکاربهێنێت و وەبەرهێنان لە ژێرخانی نوێی وزە و سەرچاوەکانی

وزەی نوێبووەوە بکات و تا ساڵی 2030 خۆبژێوی وزە بەدەستبهێنێت، ویلایەتە یەکگرتووەکان ستایشی عێراقیان کرد بۆ ئەو پێشکەوتنەی کە بەدەستی هێناوە لە کەمکردنەوەی دەردانی غاز و کارکردن لەسەر بازاڕکردنی غازی هاوەڵ و توانای بەرچاوی غاز لە هەرێمی کوردستانی عێراق پێکهاتەیەکی سەرەکی ئاسایشی وزەی عێراقە، هەروەها وەبەرهێنانی کەرتی تایبەتیش زیادی کردووە.

و ڕێگەدان بە عێراق بۆ ئەوەی سوود لە تەکنەلۆژیا و شارەزایی و پێشەنگی کەرتی تایبەتی ئەمەریکا وەربگرێت، عێراق و ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا واژۆکردنی یاداشتنامەی لێکتێگەیشتنی نوێیان ڕاگەیاند بۆ چارەسکردنی غازی سووتاو و گۆڕینی بۆ وزەی کارەبای بەکارهێنراو بۆ گەلی عێراق، هەروەها هەردوولا جەختیان کردەوە لەسەر گرنگی دەستپێکردنەوەی هەناردەکردنی نەوت لە ڕێگەی بۆرییەکانی عێراق - تورکیا.

ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا ستایشی عێراقی کرد بۆ هەوڵە بەرچاوەکانی لە زیادکردنی پەیوەندییە هەرێمییەکان، بەتایبەتی ئەوەی پەیوەستە بە بەستنەوەی کارەبا لەگەڵ ئوردن و سعودیە و وڵاتانی ئەنجومەنی هاریکاری کەنداو، دوای چەندین ساڵ کارکردن بۆ بنیاتنانی پەستنەوەی لەگەڵ ئوردن، عێراق دەستی کرد بە وەرگرتنی 40 مێگاوات کارەبا بۆ گەلەکەی؛ پێشبینی دەکرێت کارەبا لە قۆناغەکانی داهاتوودا بۆ 900 مێگاوات زیاد بکرێت و عێراق جەختی لەوە کردەوە کە بەهێزکردنی پەیوەندییەکان لەسەر بنەمای بەرژەوەندییە هاوبەشەکان لەگەڵ دراوسێکاندا بنەمای خۆشگوزەرانی ناوچەییە.

هەروەها عێراق و ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا گفتوگۆیان کرد لەسەر گرنگیدانی عێراق بە بەکارهێنانی وزەی ئەتۆمی ئاشتیانە، بە تەکنەلۆژیای ئەتۆمییە تازە پێگەیشتووەکانەوە، هەروەها تاوتوێی ئەو پێشکەوتنە بەرچاوەیان کرد کە عێراق لە نوێکردنەوەی کەرتی دارایی و بانکیدا بەدەست هێناوە و بووە هۆی فراوان کردنی پەیوەندییەکانی پەیام ناردن لەگەڵ بانکەکانی ویلایەتە یەکگرتووەکان و ئەوروپا.

عێراق و ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا پابەندبوون بە بەردەوامبوونی هەوڵە هاوبەشەکان بۆ چاکسازی دارایی، ئەمەش وادەکات عێراق هانی وەبەرهێنانی بیانی بدات و بەردەوام بێت لە فراوانکردنی پەیوەندییە بانکییە نێودەوڵەتییەکان، ئەم چاکسازییانە دەبنە هۆی بەرەنگاربوونەوەی گەندەڵی و ڕێگریکردن لە بەکارهێنانی نایاسایی کەرتی دارایی عێراق و ڕێگە بە بانکە ناوخۆییەکان دەدات ببنە بزوێنەری گەشەی ئابووری گشتگیر.

هەردوولا بڕیاریاندا هەماهەنگییەکان بەهێز بکەن لە ڕێگەی پلانەکی هاوبەشی بەهێزەوە لە نێوان لایەنە سەرەکییەکانی حکومەتی عێراق و وەزارەتی گەنجینەی ئەمەریکا، هەروەها عێراق و ویلایەتە یەکگرتووەکان ئاماژەیان بە گرنگی باشترکردنی کەشوهەوای وەبەرهێنانی عێراق و بەرەنگاربوونەوەی گەندەڵی کرد، کە کۆڵەکەی بنەڕەتی هەوڵەکانی سەرەکی ئەنجومەنی وەزیران بەڕێز سودانی-یە بۆ چاکسازی.

بە پشتگیریکردنی پەرەپێدانی بازرگانی تایبەت لە عێراق، دامەزراوەی دارایی نێودەوڵەتی ویلایەتە یەکگرتووەکان بە گەشەپێدان قەرزەکی 50 ملیۆن دۆلاری کە لەلایەن دەزگای ئەمریکییەوە بۆ پەرەپێدان ئاسانکاری بۆ دەکرێی و پێشکەشی بانکی نیشتمانی عێراقی دەکرێت، بە مەبەستی دابینکردنی قەرز بۆ پڕۆژە بچووک و مامناوەندەکان لەگەڵ تیشک خستنەسەر ئەو کۆمپانیایانەی کە هەژماری بانکی پێشوویان نەبووە و ئەو کارانەی کە لەلایەن خانمانەوە بەڕێوە دەبرێن.

عێراق پابەندبوونی خۆی نوێکردەوە بە هەوڵە بەردەوامەکانی بۆ ئەندامبوون لە ڕێکخراوی بازرگانی جیهانی و پاراستنی مافەکانی خاوەندارێتی فیکری، هەروەها ویلایەتە یەکگرتووەکان پابەندە بە پشتیوانیکردنی زنجیرەیەک پڕۆژەی بەرنامەی سەرکردایەتی میوانانی نێودەوڵەتی بۆ عێراقییەکان بۆ پەرەپێدانی شارەزایی لەو بوارانەدا، هەردوولا گرنگی پڕۆژە ستراتیژییەکان و ژێرخانی عێراقیان پەسەند کرد، کە پشتگیری لە یەکخستنی هەرێمی دەکات و بازرگانی نێودەوڵەتی بتەوتر دەکات.

هەروەها ویلایەتە یەکگرتووەکان نیگەرانی خۆیان دەربڕی سەبارەت بە کاریگەرییەکانی گۆڕانی کەشوهەوا کە گەلی عێراق هەستی پێدەکات و بەڵێنیدا بەردەوام بێت لە پشتیوانیکردنی بۆ چارەسەرکردنی قەیرانی ئاو لە عێراق و باشترکردنی تەندروستی گشتی و ستایشی کاری لیژنەی باڵای ئاو کرد بۆ باشترکردنی بەڕێوەبردنی سەرچاوە ئاوییەکان لە عێراق و هەردوو وڵات سوورن لەسەر ئەوەی لە نزیکەوە و پێکەوە کاربکەن بۆ چارەسەرکردنی گۆڕانی کەشوهەوا و کەمی ئاو لە عێراق و کۆتایی هێنان بە سووتانی غاز بە کەمکردنەوەی دەردانی میسان.

ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا ستایشی بڵاوکردنەوەی پلانی کاری نیشتیمانی عێراقی کرد و هانی عێراقی دا بەشدارییەکی نیشتمانی گەورەتر ئامادە بکات، بەپێی ڕێکەوتننامەی پاریس پێش بیست و نۆیەمین کۆنفرانسی نەتەوە یەکگرتووەکان بۆ گۆڕانی کەشوهەوا و ئاژانسی ویلایەتە یەکگرتووەکان بۆ پەرەپێدانی نێودەوڵەتی (USAID) پابەندە بە کارکردن لەگەڵ عێراق لەسەر ئاستی حکومەتی ناوخۆ بۆ باشترکردنی خزمەتگوزارییەکانی بەڕێوەبردنی ئاو و پاشەڕۆ و ویلایەتە یەکگرتووەکان پابەندە بە پرۆگرامی سەرکردایەتی میوانانی نێودەوڵەتی و پرۆگرامی باڵیۆزی شارەزای ئاو، بە بەشداریکردن لە

شارەزایی تەکنیکی لە بەڕێوەبردنی ئاو و پێداویستییەکانی تر، هەروەها شاندەکەی عێراق ئارەزووی خۆی دەربڕی بۆ هاوکاریکردن لەگەڵ کۆمپانیا ئەمریکییەکان بۆ ئاڵوگۆڕکردنی ئەزموون لە بەرنامەکانی بیمەی تەندروستی و بەڕێوەبردنی نەخۆشخانەکان و توێژینەوەی شێرپەنجە.

حکومەتی ویلایەتە یەکگرتووەکان پێشوازی لە پابەندبوونی حکومەتی عێراق کرد بە ڕێزگرتن لە ئازادی ڕادەربڕین بەگوێرەی یاسای عێراقی کە دەستووری عێراق مسۆگەری کردووە و هەردوو شاندەکە باسیان لەوە کرد کە چۆن ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا دەتوانێت بە باشترین شێوە پشتیوانی لە حکومەتی عێراق بکات بۆ بەرەوپێشبردنی دادپەروەری بۆ ڕزگاربووان و قوربانیانی جینۆساید، کە داعش لە ساڵی 2014 ئەنجامیدا، بەپێی سەروەری یاسا، هەردوولا جەختیان لە گرنگی سەقامگیری شنگال کردەوە، ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا سووربوونی خۆی دووپاتکردەوە بۆ بەردەوامبوون لە پشتیوانیکردنی عێراق لە بەهێزکردنی ستراتیژییەکەی بۆ بەرەنگاربوونەوەی بازرگانیکردن بە مرۆڤەوە و ستایشی پێشکەوتنە ئەرێنییەکانی ئەم دواییەی کرد لە پشتیوانیکردنی کەمایەتییەکان، هەروەها هەردوو شاندەکە ئاماژەیان بەو پێشکەوتنە سەرنجڕاکێشانە کرد کە عێراق بەدەستی هێناوە لە گەڕاندنەوەی زیاتر لە 8000 کەس لە هاووڵاتیانی لە کەمپی هۆل بۆ ئاوارەکان لە باکوری ڕۆژهەڵاتی سوریا و ئەمەریکا سوپاسی عێراقی کرد بۆ پابەندبوونی لە خێراکردنی گەڕانەوەی هاووڵاتیان.

سەبارەت بە خوێندنی باڵا و ڕۆشنبیری، هەردوو حکومەت تاوتوێی پشتیوانی ئەمەریکایان کرد بۆ بەرنامەی سکۆلەرشیپی، کە سەرۆک وەزیران گەڕاندنەوەی بە مەبەستی زیادکردنی ژمارەی خوێندکارانی عێراقی کە لە دەرەوەی وڵات دەخوێنن، حکومەتی عێراق پلانی هەیە 3،000 خوێندکار بنێرێت بۆ خوێندن لە ئەمەریکا لە کۆی 5000 خوێندکار کە پلانی هەیە لە دەرەوەی وڵات بخوێنن، هەردوو وڵات پێشوازیان لە دەستپێشخەرییەکان کرد بۆ ئامانجی فراوانکردنی فێربوونی زمانی ئینگلیزی و ڕێنمایی کردنی خوێندکارانی عێراق کە ئارەزووی خوێندنیان هەیە لە ئەمریکا، یان بەنیازن گەشت بە ئەو وڵاتە بکەن.

هەروەها هەردوو شاندەکە پێداچوونەوەیان بەو پێشکەوتنانە کرد کە لە هەوڵە هاوبەشەکانیاندا بەدی هاتووە بۆ پاراستنی کەلتووری ڕۆشنبیری دەوڵەمەندی عێراق و هەمەجۆری ئاینی و جەختیان لە سووربوونی خۆیان کردەوە بۆ بەردەوامبوون لە ئاسانکاری بۆ گەڕاندنەوەی موڵکی کولتووری عێراقی بۆ شوێنی شیاوی خۆی لە عێراق، بەو پێیە، لە میانەی کۆبوونەوەی لیژنەی باڵای هەماهەنگی، وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکا ڕێکخستنی گەڕانەوەی شوێنەوارێکی دێرینی سۆمەری کرد بۆ عێراق لە مۆزەخانەی هونەری میترۆپۆلیتانەوە لە شاری نیویۆرک و بەڵێنی دا لە داهاتوودا پابەند بێت شوێنەواری زیاتری عێراقی بگەڕێنێتەوە.

هەردوو وڵات جەختیان کردەوە لەسەر گرنگی هەنگاوەکانی عێراق بۆ بەهێزکردنی ئاسایش و سەقامگیری و سەروەرییەکەی و ئاماژەیان بە پابەندبوونی هاوبەشیان کرد بۆ قووڵکردنەوەی پەیوەندییە بەهێزەکانی نێوان گەلەکانیان و ویلایەتە یەکگرتووەکان پێشوازی لەو دەرفەتە کرد بۆ دووپاتکردنەوە و بەهێزکردنی هاوبەشییەکەی لەگەڵ عێراق.